

Nyakasné Turi Klára
(könyvtáros)

Egy önállósodott gyűjtemény A Keresztury Könyvtár és emlékház Zalaegerszegen

„Minden mi elhamvadt,
egy-egy percre lobogott csak,
de az igazi pillanat
mindig újra feltámadhat.

A felnövő város
úgy építi jól jövőjét,
ha élő múltjához
tapad hasznosság és szépség.

Ez a megújult ház
legyen sugallója annak,
hogy a ki nem hűnyt láb
teremtő életet adhat.

Zalaegerszegen, a megújított ház beiktatásán, szeretettel, hűséggel és hálával: Keresztury Dezső 1978. jún. 2.

Dr. Keresztury József ügyvéd – az édesapa – jó körülmények között élt. Megbecsült ember volt a városban, az egerszegi közélet fontos alakja. Az 1900-as évek elején egy nagyobb földterületet vásárolt a város határában

„...kis Zala-parti hazámban, ottan a Jánka
Hús agyagú fia-dombján...”.

E területre kért és kapott építési engedélyt. Az elkészült épületet a környékbeliek máig is kastélynak nevezik, holott, ez csak amolyan kisebb vidéki kúriának tekinthető. A könyvtárban őrizzük az első dokumentumot vele kapcsolatban. (Homlokrajz dr. Keresztury József villaszerü borházához. 1904. I. 14. Készítette Eckler János.) Dr. Keresztury József a birtokon kis mintagazdaságot tervezett és szervezett meg.

„...Gyermeki édenkertem a Jánkán volt, hol apám
dús szőlőkert közepén nyárilakot rakatott, hozzá pincét,
istállót, méhest, faragót. Ott féktelenül jártam a halkszavú
halmok ölén...”

Présház és családi pihenőhely volt, de vendégek fogadására alkalmassá tették. A száraz pince boroshordókat, gyümölcsöket tárolt. A gazdálkodó apa e szőlőkertben szerzett tapasztalatait, tudását a városban megjelenő Magyar Pajzs című újság hasábjain tette közzé. Mint jó lokálpatrióta, olyasmiket is észrevett, ami mellett mások szótlánul elmentek. (Pl. a Megyei Bíróság előtt /1887-ben / felállított Deák-szobor méltatlan környezeté. Szorgalmazta, hogy a város vegye kezelésbe, gondozza ezt a közterületet. /levéltári adat./)

1915-ben helyettes-polgármesterré választották.

A levéltárban őrzött jegyzőkönyv szerint: „...dr. Keresztury József részére megszavazott 2000 Korona személyi pótlékra a hadi állapotok alatt igényt nem tart, s újabb határozathozatal mellőzését kéri...”.

Nehéz, munkával töltött évek alatt, súlyos döntések meghozatalára kényszerült. Három évet dolgozott végig a háborús körülmények között, s a lelkiismeretes ember lelkileg nem bírta a rá nehezedő nyomást. 1918 február-

jában a felmentését kéri a testülettől. Megrendült anyagi, egészségi állapota, és családi életének nyomasztó gondjai miatt költözött felesége szüleinek birtokára, Nemesgulácsra. Itt történt az a megrendítő esemény, amely mély nyomot hagyott a gyermek és a későbbi költő lelkivilágában.

„...Korán felkelt gondosan öltözött, még szedelődző
kődő családja nyüzsgésébe; a vendégszobába ment;...
s az asztalra tette rég megírt búcsúját. – A tompára
szűrt dőrejt hangos jaj vitte tovább, hogy túlsikoltsa a
vádát. Csend lett...”

A földbirtokból csak a Jánka-hegyi ház maradt meg. A többi elsodorták a háborús körülmények. A második világháború után az elhagyott Jánka-hegyi ház gyakorlatilag lakó és tulajdonos nélkül maradt. Kitelepítettek lakták, majd bognárműhellyé alakították, végül hontalan, kóborló emberek vették birtokukba.

Keresztury Dezső Zalaegerszegen született, 1904. szeptember 6-án. A városnak akkor még kövezzett úttestje sem volt. Porváros volt Zalaegerszeg.

„Zalaegerszeg kotlós öreg – templomában tartottak
keresztvíz alá: katolikusnak nevelt a család, a város, az
iskolák”

Tizennégy éves koráig apja szigorú szemei előtt élt, nőtt fel, ám többször „strabancernek” nevezi magát, utalva a csavargásokra, iskolakerülésekre. Mégis tizennégy szépséges évet töltött el a Jánka-hegyi házban és a körülötte bőven termő fák között. „...Szerettem a várost,
de igazán boldognak mindig rajta kívül éreztem magam,
a hegyen, növények között, a szabad ég alatt, ahová
apám mindig magával vitt...” A kényelmes, újraépített városi házban élte az úri gyerekek szórakozással teli életét. „...Zalaegerszeg nemcsak testem szülőhelye volt,
hanem neveltetésem, ha tetszik műveltségem alapvetője is...”

A Jánka-hegyi kert, s az azt művelő apa példája adta Keresztury Dezsőnek egész életére szóló, a szűkebb és a tágabb haza, a szülőföld szeretetét.

„...Életet itt kaptam. Átélttem, s hogy túl is abban részes e föld is, az épszellemű pannon arány, túrni tudás, mértéktartás, amiben itt nevelődtem: ez vezetett a világ vak szakadékaiban át...”

Az apa halála utáni időszak érlelte lelkét, edzette testét. Zalában egyre kevesebb időt töltött. A barátok elszéledtek, a kapcsolatok meglazultak. Már csak a zalai emlékek éltek, egyre fakulóban. A gyermekkori vonzódás időlegesen megszűnt.

„...Messzire vitt sorsom: más környezet, iskola törvény, másszerű munka, szokás, példa hatása nevelt...”

A megváltozott viszonyok egyre kevesebb időt engedtek a hazalátogatásra. De ez csak látszat elszakadás volt, hiszen 1943-ban írta meg a Zalai vásár-t, amely szülőföldjének emléképeiből áll. A Józanság lángelméi című versében is gyermekkori emléket elevenít fel.

„...a Megyei Könyvtár ...előtte magaslik közhely – bölcs államférfiü-mozdulattal szobra, ...melyet tisztelet érte a szülőföldnek! Le nem dönthettek a képrombolók...”

1950-től szinte teljes elszigeteltségben élt. Bár első könyvét, az 1937-ben megjelent Arany János (Kincsestár 143. sz.) című kötetet, számos más könyv, tanulmány, s egyéb publikáció követte, erre csak hallgatás volt a válasz. Az okok közismertek: szerepvállalását, kiállítását a koalíciós időkben nem tudták elfelejteni az „illetékesek”. 1968-ban megtört a jég: József Attila-díjat kapott. Ezt a gesztust a kritikai és pályatársi méltatások sora követte, irodalomszerzői és tudományos tevékenysége is végre méltó helyet és megbecsülést szerzett a sokáig mellőzött polihisztornak. (Az utolsó kitüntetését élete végén, 1996-ban, halála előtt egy hónappal, stílusosan Magyar Bálint, az akkori „kultuszminiszter” adta át. Halálos ágyán még végrendelkezett: a díjjal járó összeggel kibővítette korábban egykori iskolájának tett alapítványát. Mint mindenben, ebben is apja példáját követte).

Aztán a Farkasréti temetőben elkísértük utolsó útjára. Az összeseregülő gyászolók között zalai barátai és tisztelői. A sírba egy marék Jánka-hegyi földet szórtunk a virágok mellé.

Eddig a két ember – akiknek a Keresztury Könyvtárat köszönhetjük – rövid és vázlatos életrajzát ismertettem. Most a Keresztury Könyvtár létrejöttének körülményeiről szólnék részletesebben.

Az évek teltek, s a hosszú távollét után, 1969-ben Zalaegerszeg hazahívta fiát. Keresztury Dezső örömmel tett eleget a meghívásnak és látogatott el szülővárosába.

„...Örvendeni árad, elönt a gyermeki emlék, s édes hála, hogy megvan még e százados otthon; el ne ragadja – fohászkodom – ezt is a feltámadt nagy idő forgószele, mely íme kövel rakta ki szépen a porváros utait...”

1970-ben megkezdte Keresztury Dezső a városi tanács elnökével az ajándékozási szerződés-kötés előkészítését. Amikor 1976-ra a kisajátítás és egyéb hivatalos ügyin-

tézis is lebonyolódott, egykori házukat a városnak ajánlotta föl. 1977-78-ban szépen rendbe hozták a leromlott épületet és környékét. Még ebben az évben kaptam a megbízást (a szükséges összeget is rendelkezésemre bocsátva) a ház berendezésére. Egyben gondoskodtak egy részidős könyvtáros, valamint egy takarító-gondnok felvételéről.

Keresztury Dezső a berendezéshez is hozzájárult, néhány értékes bútort, képet, porcelánt adományozott a háznak. És végre megérkezett az első szállítmány könyv! 1980. 07. 15.: az első bejegyzés a leltárkönyvben, s mára 7906 db-ot tartunk nyilván.

Az érkező könyveket berendezés híján, a József Attila Városi Könyvtár erre kijelölt helyiségében őriztük. Közel két év telt el, amíg a könyvvállomány helyére kerülhetett az átalakuló Keresztury Házban. A bútorok, ajándéktárgyak, a könyvek egyre gyűltek, és lassan megteltek a polcok. Múzeumi tárgyakkal egészítettük ki a meglévő berendezést, és nyitottuk meg (1978-ban) az új intézményt a beszámolóim elején idézett verssel, a rögtönzött kiállítótermet és a vendégszobát, melyet Keresztury Dezső azonnal és boldogan elfoglalt néhány napi itt-tartózkodásra. Végre újra otthon lehetett a régi házban:

„...jó szívvel, szóval hadd köszönöm meg hű öregként is, hogy kebledre ölelsz...”

A Jánka-hegyi Ház homlokzatára felkerült a tábla ezzel a felirattal:

KERESZTURY-HÁZ ZALAI TUDOMÁNYOS GYŰJTEMÉNY ÉS KÖNYVTÁR

ZALAEGRSZEG MEGYI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ÉS A MAGYAR IRODALOMTUDOMÁNYI TÁRSASÁG ALKOTÓHÁZA

A könyvtárban lévő dokumentumokat Keresztury Dezső ajándékozta a fenti testületnek, amelyek a leltárba vétellel kerültek helyükre. Az épület három szobából és néhány kiszolgáló helyiségből áll. Az elkülöníthető szobát választottuk a könyvtár számára. Ide, a helyiség adottsága és a kívánalmaknak megfelelően beépített könyvtári polcokat készítettünk, melyeknek befogadóképessége elegendő akkor is, ha valamennyi könyv véglegesen idekerül.

Mivel a könyvek adományozása már Keresztury Dezső életében megkezdődött, így a tulajdonbélyegző felirata csak ez lehetett: Keresztury Gyűjtemény és a leltári szám. A könyveket az Alkotóház pihenőszobájában, vagy a könyvtárhelység előtti szobákban lehet tanulmányozás, kutatás céljára használni. A könyvtár anyagát – haladva a korrallal – felvittük számítógépre, sőt az interneten is megtalálható (hála egy sikeres pályázatnak). Mégis szükséges továbbra is a hagyományos katalógus, mert a könyvtárban a technikai felszereltség egyelőre még kezdeti stádi-

umban van. A jelenlegi könyvállomány – mint már említettem – megtalálható interneten a javk.hu honlapon (<http://www.81.182.248.99.8080/kd.htm>). Továbbá megtalálható Keresztury Dezső első nyomtatásban megjelent könyve (Arany János Bp. 1937. /Kincsestár 143./) digitalizált változata ([http://www.javk.hu\(keresztury/gyujtemeny.htm\)](http://www.javk.hu(keresztury/gyujtemeny.htm))). A legnagyobb öröömre a tengeren túlról is érkezett két köszönőlevél, amelyben folytatásra biztattak a levélírók.

Az idők folyamán fénykép és videó felvételek készültek a városban élő, vagy innen elszármazott művészekről, ide látogató jeles, nevezetes emberekről. Művészeti csoportok megalakításáról beszéltek a kamera előtt a kortársak. Egy kis a helytörténeti anyagot is belecsempészttem a gyűjteménybe. Ennek eredménye, hogy a felvételek száma több százra nőtt, s ezek vissza nem térő eseményeket rögzítettek. Mindezeket DVD-re írtam át, mert a kazetták minősége romlani kezdett és a korszerűbb lemezek – talán – nagyobb biztonsággal őrzik meg a múltat.

Fényképek

Régi és új fényképek felkutatása révén kb. 2000 felvételt őriz fotótárunk. Valamennyit CD-re írtuk. A képek alatt magyarázó szövegek vannak, utalások, stb. Nagy sikerként könyvelem el, hogy az utolsó, élő unokahűg révén Keresztury Dezső szüleinek (pl. nemesgulácsi esküvői felvételek, rokonok fotográfiája) fotóanyagát sikerült begyűjteni, természetesen magyarázó szöveggel egyetemben. Szerintem ezek már az utolsó percek eredményei, hiszen leszármazott nélkül ment el a Keresztury-család.

Itt jegyzem meg, hogy Keresztury Dezső életmű-bibliográfiája, a megyei könyvtár honlapján tanulmányozható <http://www.dfmk.hu/>.

Keresztury Dezső születésének századik évfordulója alkalmából méltó ünnepséget szerveztünk, rendeztünk. Fő szervezője a Keresztury Emlékbizottság volt, amely az elmúlt években a tudós-költő emléket ápolta, hagyatékát őrizte, gyarapította. A megemlékezésekből a város minden Keresztury tisztelője kivette részét. Hároméves, felmenő rendszerű városi-regionális-országos vetélkedőt szerveztünk, úgy időzítve, hogy a sorozat a születésnap előtt fejeződjék be. Ez rendszerben lezajlott, itt is hasznosult a Keresztury Könyvtár állománya és sokrétű gyűjteménye. A „Virrasztás Keresztury Dezsőért” megindító és méltóságteljes ünnepségét a városban élő tisztelők és meghívott barátok nagy számban támogatták, vettek részt az éjszakába nyúló megemlékezésen. A meghívót Keresztury Dezső távoli rokona, Gerzson Pál festőművész tervezte. Kiadtunk egy CD-t, amelyről Keresztury Dezső saját hangján szól hozzánk, mond el verseket, és megszólalnak a megenésített versek is, Király László zeneszerzőnek köszönhetően. Ennek borítóját is a festőművész rokon tervezte.

Megjelent továbbá egy Szézbogozhatatlan című könyv (Válogatott versek a szerelemről), amelyet még a költő válogatott, s szándékozott kiadni. Kass János Kossuth-díjas grafikus, a költő barátja illusztrálta, megragadó rajzokkal értelmezve, egészítve ki a versek élményvilágát.

Bizonyára feltűnt, hogy az állomány is és a gyűjtemény egyes darabjai digitalizáltak, de technikai berendezésünk nincs. Ez mégis úgy vált lehetségessé, hogy saját számítógéppel rendelkezem, belekóstoltam a szövegszerkesztés rejtelmeibe. (Közel 80 évesen tanultam meg használatát, és most sem megy minden nehézség nélkül. Most is szívesebben írok „gyalog”, bár rájöttem a szövegszerkesztő és az internet csodálatos lehetőségeire, és most már e-mail címem is van. /turiklara@axelero.hu/). Erre azért volt szükségem, mert a munkám során így könnyebben kapok meg adatokat, mint a hagyományos postai levelezéssel. Pl. a dedikációk gyűjtésekor, ami egy újabb szép feladat. És a fiatalok a legegyszerűbb megoldást választják, hiszen nekik ez a természetes, mint nekem a kézírás. S ha eredményt akarok elérni, kénytelen vagyok alkalmazkodni. Persze így is hálás vagyok azoknak a kollégáknak, akik fáradságot nem kímélve, anyagot küldenek. Segítségüket úgy tudom csak megköszönni, hogy a dedikációért cserébe küldök egy-egy példányt a Keresztury CD-ből.

Dicsekvés nélkül szeretnék arról szólni, hogy az egész országot feltérképezve, alig néhány tíz embert nem sikerült eddig elérnem, a százvalahány olvasó készséggel küldte el a dedikációkat, és most már a számuk meghaladta az ezret. Hogy ekkora anyaggal mit kezdek, még nem tudom. Gondolkodom valamilyen kiadványon. De ez még a jövőben rejlik.

Nem beszéltem eddig a dedikációkról részletesebben, pedig ez is megér egy misét. Az eddig beletárolt (tehát nálunk lévő) könyvek 60 %-a dedikált. Ez adta az ötletet, hogy felkeressem azokat az írókat, akik dedikálva küldték el könyveiket. Sikerült is – mint ahogyan már említettem – az élők között, de a leszármazottak révén, valamint a könyvtárak segítségével, több százat beszerezni. Ezek a bejegyzések, dedikációk azért is nagyon fontosak, mert Keresztury Dezső nem csak a szokásos „szívesen, szeretettel, stb” bejegyzéseket írta az ajándékozott, vagy az eléhezott könyvekbe. Rendszerint kis versikével, vagy ahogy ő mondta, „rögtönzésekkel” ajándékozta meg olvasóit. Ezek a beírások betekintést engednek a költő kapcsolataiba, s a teljes életmű részét képezik. A dedikálások révén egy sajátos kis világ tárul fel előttünk, a baráti szálak, elkötelezettségek, élcélődések kis mikrokozmosza. Természetesen készítettem egy névsort a dedikációkat kapott személyekről, mely képet ad a személye körül kialakult sokrétű kapcsolatrendszeréről. Ezt hagyományozom arra a kollégára – könnyítéssel –, aki majd folytatni fogja ezt a gyönyörű munkát.

Álljon itt a több száz (söt ezer) közül néhány dedikáció – példaképpen:

Béres Ferencéknek a Dunántúli hexaméterekben:

*El ne feledje Komámuram, Asszonyom
ennyi az élet szép értelme:
család, szív szövetsége, gyerek.
Gond ne gyötörjön más,
csak egymás gondja, szerelme:
ezt kívánja neked Erzse, Ferenc
a koma Erzsébetnek és Ferencnek szeretettel*
Dezsőbáttya (1957)

Bornyi Sándornak az Emberi nyelven c. könyvben

*Ki arcom titkát keresve,
annyi képet lesett le rólam,
nem retusált, hál' Isten szebbre,
csak ahogy ismert, jóban, rosszban:
így lett tartalmas a javából
köszönet érte kedves Sándor
Bornyi jogásznak*
Keresztury Dezső Bp. 1956. jan. 15.

Csécsy Magdának a Klasszikus álmok c. antológiában

*Klasszikus álmokból valóban,
ha szállni szeretnék,
nyújtsd szegény magyarok gondja felé kezedet.
Magdának, akivel együtt tettük ezt
köszönettel és hálás szeretettel*
Dezső 1947. IV. 20.

Az Egységes magyarság c. könyvben

*Az egységes magyarság, úgy él, ha hagyják.
Őrizze meg Kanadában, hogy ne eljen hiába.
Magdának intó emlékként*
A Gazda Bp. 1990.

Fodor Andrásnak a Pásztor c. könyvben:

*Lassan s szívesen átadom a pásztor botot:
öröm éltet, nem fájdalom: legyetek kosok!
Andrisnak szeretettel*
Keresztury Dezső '82.

**Dr. Egervály Jánosné Fangler Katalinnak,
az Égő türelem c. könyvben**

*Szülőföldünk, azóta szebb lett,
de néha mégis az a legszebb,
mit gyermekkorunk ölébe rejtett.
Fangler Katinak szeretettel*
Keresztury Dezső Sopron, 1978. III. 16.

Felföldi Tibornénak az Emlékeim c. könyvben

*Emlékeimben úgy él Eszter,
mint aki hazacsábított egyszer,
de úgy él emlékezetemben,
mint senki más nem élhet szebben!
Szeretettel jegyzé:
Keresztury Dezső Bp. 1993. szept. 6.*

Györgyi Gézának, egy borosüveg címkéjére:

*Szükséges, hogy változatos,
izom-képző legyen a koszt:
gyümölcs képzi a meszet,
csokoládé az eszet;
s amitől jön a derű:
Badacsonyból a nedű.
Recept Gézának, 1959 karácsonyán*

Hajdú Zsuzsannának Balaton c. könyvében:

*Ott ahol ti születtetek,
e könyv is ott születhetett.
Balla Demeter képeket,
én Füreden írtam szöveget.
Így hát több jogcímed lehet,
hogy szívedben fő helyre tedd.
Zsuzsának, szeretettel*
Dezső báttya Bp. 1974. júl. 27.

Hajdú Erzsébetnek az Égő türelem c. könyvben:

*A jó kedélyre nem hat a hold, kód, frontátvonulás!
Ne légy meteoropata!
Van a világon annyi más, amikor az ember örül,
nézz kint és magadban körül!
Bözsinek szeretettel*
Dezsőbáttya 1975.

Horváth Józsefnek Zalai életrajzi kislexikonban:

*Egy megye nagyságát szolgálja, ha megbecsüli őseit:
a dicsőség koszorújára így szolgál rá, így örökít
jó múltat a gazdag jövőre, így lesz a múltak derék öre!
Horváth Józsefnek köszönettel és szíves barátsággal
Keresztury Dezső Bf. 1994. I. 20.*

Illyés Gyulának Pásztor c. könyvben:

*Proféták sorsát osztotta ki néked az Isten,
bár nem ígerte, meg is adta a tennivalót,
pásztori őseid adták át tisztas szereped: légy
Nyájajuhász pásztor, nálam jobb, szigorúbb!
Gyulának, hűséges barátsággal*
Dezső '82. nov. 2.

Dr. Józsa Tivadarnak (Írói nevén: Bodosi György)

Dunántúli hexameterek c. könyvben:

*Ajánlom baráti szívvél hangmérsékelt verseim:
játszi, bár nem játszi rimben bennük bú, s öröm delin.
Házam helyett házat adtál, ünnepnap abban lakom,
keresőre vár a kaptár, jó barát keze ahol
szivárványból kalácsot fon.*

*Vágyból, álomból szőtt otthon örzi benne jó illatát
Szerény bár: egész világ.
Tivadarnak, Panninak; kellő ódonságú
Himfy-strófában, szeretettel*

Dezső

Egry Józsefre emlékezve:

*E táj festője volt csak? A fények álmodója?
Amit ember elmondhat, a legnagyobb bírta szóra.
Hogy elmondja, mi rá osztatott, arra egy életet áldozott
S milyen nyomorban! Üdvözülten és kárhözottan.
Tivadarnak, szeretettel*

Dezső Pécsely, 1974. II. 12.

**Mohayné Katanics Máriának a Dunántúli
hexameterek c. könyvben:**

*Énekelni, énekelni, örömben, búban dalra kelni,
miként ama régi ősök, ti is ifjak, mai erősök!
Újlesztendő, virágtermő, hozzon rátok jót, mi eljő,
mondja öreg bátya:*

Dezső 1975. I. 1.

Képes Géának a Dunántúli hexameterek c. könyvben:

*A hatos vén forma, de azért tömény az izlete,
s ha szövetségre lépsz vele, erővel, fénnel lesz tele.
Ezt magyarázom neked, Géza, szégyen -
bölcs apaként örökdétl az igéken,
a bölcsőben te ringattad verseim szépen,
amiért neked köszönet és hála légyen!
Gézának szeretettel:*

Dezső 1957.III. 20.

Dr. Körmendy Józsefnek az Istenes versek c. kötetben:

*Ki e verseket régen várja, hiszen az ő barátsága
súgta őket, na meg a bora,
ki ne ürüljön hát hordaja soha!
Jóskának szeretettel*

KD. Bf. 1994. szept. 6.

Kustos Lajosnak az Önarcképek c. kötetben:

*Keresztury Dezső ajánlja e könyvet szeretettel:
Az ma is szívem vígasza,
Hogy készülődhetek haza!*

L-nak D és felesége

Lakatos Istvánnak:

„S mi vagyok én?...” c. könyvben

*Nem költészet, csak próza
egy nagyzóló filosz póza, -
tudja-e írni tovább?
Vagy úgy csinál, mint a cigány,
ki paripaként biztatja lovát?*

Égő türelem c. könyvben

*Átjavítottad szigorúan,
im megjelent: ahogy van, úgy van:
tűnődjetek bánatimon,
nevesetetek hibáimon,
szeresetetek mindenkoron*

1975. december 8.

Egy Balaton-melléki bor címkéjére:

*Ne penészedjék feledékenyen
pincétekben ez a palack bor,
bontsátok fel majd a temetésemen,
fentről én is koccintok akkor.*

1995. szeptember 6.

Sajnos a könyvtár rendezvényeit a szűk kis helységek, a központtól való távolság miatt nem tarthatjuk a helyszínen. Így a város könyvtárainak olvasótermét vesszük igénybe, ahol segítőkészen, szívesen és szeretettel várnak bennünket. Ez a közlés már egy újabb, nagyon fontos szerveződésről, a Keresztury Irodalmi Körről is szól, amely az idén kilencedik évébe lépett. Havonta egy alkalommal jön össze a viszonylag stabil, nyolcvan-száz főből álló társaság. Előadótól, témától függ a megjelenők száma. És persze a más intézmények csábításától. Kezdetben egy klubszerű teázóban jöttünk össze, mi, az irodalombarátok és Keresztury-tisztelők. Egy év alatt kinőttük a helyiséget, és ekkor a Deák Ferenc Megyei Könyvtár olvasótermében kaptunk otthont. Azóta itt tartjuk meg – havi rendszerességgel – összejöveteleinket. Szívesen járunk az előadásokra, s időnként, a törzsközönség véleményét is meghallgatva alakítjuk ki programjainkat. Létrehoztuk a Keresztury Könyvtári Alapítványt, amelyre néha csurran-cseppen némi anyagi segítség, támogatás. Így sikerül egy-egy kiadvánnyal is fenntartani Keresztury Dezső nevét a városban és az ország más tájain, ahová ezek eljutnak.

Amikor a Jánka-hegyi ház átalakult Keresztury Házzá, akkor a József Attila Városi Könyvtár igazgatója voltam. Beosztásomból következően természetesen a Házzal is foglalkoztam. Majd nyugdíjba vonulásom után (1981-től) mint részmunkaidős folytattam a munkát, és dolgozom ott ma is. Keresztury Dezsőt – mint könyvtáros – régtől ismertem, de személyesen csak 1968 után találkozhattam vele. Miután az intézményt gondjaimra bízták, gyakran beszélgethettem vele, és elképzeléseit jórészt megvalósíthattam. Meglátogattam a Semmelweis utcai lakásában és a Tegzes utcai (most Szent

Korona utca) gyönyörű, gyümölcsös kerttel körülvett nyári lakában. De találkoztam a tanítványaival, barátaival, széles körű ismeretségével is.

Ezeknek az alkalmaknak köszönhetem, hogy számtalan fotót és videó felvételt készítettem róla és barátairól. A felvételek nagyobb része a barátok, tanítványok vallomásaiból áll. Mindannyian készséggel, sőt, örömmel osztották meg velem emlékeiket, beszéltek arról, amiről csak ők tudhattak, bővítve a témával kapcsolatos ismereteinket.

A költő közvetlensége átsegített a tisztelettel vegyes félszégyesen, tapintattal, szeretettel oldotta fel, egyengette, tanácsaival segítette a Keresztury Ház működését.

Fájdalmas és maradandó emlékem, utolsó látogatása: 1996. február végén két hetet töltött velünk. Elbúcsúzott

a várostól, a tisztelőktől és békességgel távozott..., most már örökre.

Mélyen szívembe zártam Keresztury Dezső versének sorait:

*„...Itt éltem igazán,
tettem egyet más, ami jó
Volt, bár hiábavaló,
Szerettek, s űztek, tán a messzeségben
Valahol több lett volna nyugalom, bérem
De itt volt a hazám...”*

Ezért a hűségért teszek meg mindent, hogy emléke élő és örök legyen itt, az ő szülővárosában, nekem pedig fogadott szűkebb pátriámban.

Márkus Péter:

A jég
1997

Szentendrei Vajda Lajos
Stúdió - Gönczi Galéria